

del NP *NOVICIUS (Schulze 144,344) Però la possibilitat que *Nossa* sigui contracció d'un homònim de tal nom queda descartada per les grafies antigues en *-a*, i no *-an* (3 en el S. XII i 2 en el XIV) i pel plural *Noces* de 1746.

Nossell, V. *Nússols*

LA NOU, nom de diversos pobles i d'alguns paratges de muntanya

1) LA NOU de *Berguedà* poblet amb mun., uns 7 k. al NE. de Berga, a mig camí de la Poble de Lillet. És sota unes cingleres, a la sortida de la collada que hi condueix des del seu agregat Malanyeu, que és més al Nord (tots dos uns 300 me. més alts que el curs del Llobregat)..

Pron. *lə nɔ̃u* a Borredà (Casac. 19-20); id. en els masos cikumdants, 1932 (exc. 221), a Malanyeu, a la Clusa i allí mateix.

Descripció del país en C. A. Torras (*Pir. Cat.* III, 108); en dona diverses notícies el llibret de R. Anglerill, *Història de la Mare de D. de Lourdes de la «Nou», y novena*,¹ Bna. 1901, 112 pp.

MENCIONS ANT. 839: *Illa Noz*, Acta C. SdUrg. (*Illa Noze* en el capbreu vulgar) (ed. P.Pujol, n. 232); 1329: *Nuce* (SerraV., *Pinós i Mtpl.* I, 60); 1333 i tants: *Nuce* (id. ib. 62 (aquí el mot *Nuce* està traduït al dors, amb lletra del S. XVIII, per *Nuch*, error evident;² 1359: parròquia de *La Nou* (CoDoACA XII, 56).

2) LA NOU de *Gaià*, poble amb mun., uns 15 k. a l'E. de Tarragona, quasi a mig camí del Vendrell, en un turó a l'esq. del Gaià, a pocs k. de la costa.

Pron. Recordo haver oït *lə nɔ̃u* en les enqs. de 1955 en els pobles del voltant i en el mateixa de la Nou (XIV, 127-8). Notícies geogràfiques etc. en *G.G.C.*, p. 875.

MENCIONS ANT. 1011, com afr. d'Albinyana, anomena *Berà, Roda, Alastro*, font de *Junchosa*, «ipsa serra --- sive per ipsam kastelar quod dicunt *Nuce* --- ad villam q. v. *Abella* vel ultra alveum de *Gallà* ---» (*Cart. St. Cugat*, § 432, II, 77.10) (encara que Mas *NHBna.* IV, 222 tradueixi «Castellar que diuen de *Nuch*» és evident que *kastelar* aquí és nom comú (amb el sing. antic de 'lloc on hi ha hagut castell', i que res té a veure això amb Castellar de N'Hug).

1023: «te. de *Albignana*, --- super *Alastre* --- *Lanciatos* et adheret te. *Nucis* --- usque fl. *Gallanum*» (*Ll. Bl. de Stes. Creus*, § 9, p. 97f.); p.p. Morera, *Tarr. Cri.* I, 510, cf. Font Rius, *C. d. p.* I, § 132 i p. 679; 1359: *Sanou* (CoDoACA XII, 28). Un Portal de *Sa Nou* a Sta. Col. de Queralt (que Mn. J. Segura devia comunicar a *AlcM*) pot al·ludir a aquest poble, que es troba avall en el curs del riu, que baixa de Sta. Coloma.

3) Lloc ant. a l'alta Garrotxa: 871, en un diploma de Carles el Calb, després de *Bassegoda, Bichilbim* etc. se citen uns «villaribus de *Ipsam Nucem*», seguits de *Montem ilicis* ('alzina') i *Talexano* (*Cat. Car.* II, 177.10, també *Li. Fe. Ma.* II § 514.11; i Udina, *Arch. Cond.* S. XI, § 2). Segons l'índex de Rubió Lois seria *La Nou*, nom d'un mas en te. Bassegoda.

4) En el Ripollès: 899-904: «jugo ('carena') de *Illa Noce*: com afr. d'un lloc, oposada al riu Freser, afr. III *Grats*, afr. IV *villa Stegale* (Monsalv. XV, 25, Udina, *Arch.* § 16): sembla que coincideix amb la collada de Grats, límit entre la vall del Freser (te. Campelles) i les aigües que van cap a Mogrony i Gombrèn; veg. arts. *Estèguet* i *Grats*.

5) Estany de *La Nou* a Andorra (Anyós, *Relació de la Vall d'And.*, a. 1838, p. 11).

6) Lloc antic de l'Urgellet, te. Cabó: 990, venda d'unes terres «in *ipsa Noce* --- et est ipsas terras et *ipsa Noce* in valle Nenpetana ---» doc. d'Organyà (*BABL* VIII, 443).

7) A la Noguera, prop d'Alòs de Balaguer: 1359: «loch de *Alos* del marquesat, ab *La Nou* e *Maçana*» (*CoDoACA* XII, 17).

II. COMPOSTOS amb *Vall*

1) *Vall-de-nous*, en el Baix Ross.: «au territoire d'*Argelès* --- un quartier appelé *Val de Nous*, depuis le XVe. S. au moins» (Alart, *RLR* XII, 123). Ponsich (*Top.* 26), *Valldenous*, s. v. *Argelers*; així S. XVII, però *Val des Nogers* 1208.

En singular: 2) *baïdenõu*, pda. del te. de Tiurana (Segre Mj.) (uns 30k. al S. del II 6).

3) Ant. en els Ports de Morella: 1206 segons unes afrontacions d'Alcanýis: «*Valle de Nuce* versus *Morellam*» citat després de *Vallipon*, V. art. *Vallibona* infra.

En fi tinc nota d'un *Viladenou* en el Pallars Jussà, vessant N. del Montsec, te. St. Esteve de la Sarga.

ETIM. No hi ha cap raó vàlida per dubtar que ve del nom llatí i romànic antic de l'arbre que fa nous —la noguera. Arbre que en llatí clàssic i antic no tingué altre nom que *NŪX, NŪCIS* (Virgili, Livi, Plini, etc., veg. Ernout-M. etc.), i és encara *noce* (m.) en italià i *nuc* en romanès; i es manté amb aquest valor, dialectalment, en altres dominis; les formacions noves, en -ARIUS (fr., oc., cat.), -ALIS etc., discrepen d'una llengua a l'altra i degueren ser innovacions bastant tardanes.

Es tracta, doncs, d'un NL paral·lel als formats d'altres noms d'arbre, que designen pobles, llogarets etc. a tot el domini català, com *Pi, Freixe, Lledó, El Boix, L'Alzina, L'Avella, Polop* (< moss. de PLOPPU 'pollancre'), *Cirers, Alcarràs* etc.; encara que aquesta aparegui aplicada sovint a paratges muntanyencs, i fins a un estany (5), també en aquests llocs han pogut